

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

28 juni 2006

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Ludwig Caluwé, de dames Patricia Ceysens en Caroline Gennez
en de heren Herman Lauwers en Kris Van Dijck –

**houdende wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932,
de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen
en de wet van 11 april 1994 tot organisatie van de geautomatiseerde stemming**

REFLECTIENOTA

ingediend door de heer Joris Van Hauthem

Zie:

876 (2005-2006)

- Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nr. 2: Advies van de Raad van State
- Nr. 3: Amendementen
- Nr. 4: Verslag

DAMES EN HEREN,

Kiesdecreetgeving is een voorbeeld van onbehoorlijk bestuur

Vlaanderen is sinds 1 januari 2002 bevoegd voor de organieke regelgeving inzake gemeenten en provincies, inclusief de regelgeving en de organisatie van de verkiezingen van deze beleidsniveaus.

Pas op 20 juni 2006 werden in de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement de definitieve regels voor de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006 vastgelegd.

De wijze waarop deze decreetgeving tot stand is gekomen, is een minister, een meerderheid, en bij uitbreiding bijgevolg het hele Vlaamse Parlement onwaardig.

De bedoeling van de Vlaamse Regering was om voor het einde van het jaar 2005 de regelgeving inzake de kiesverrichtingen rond te hebben, opdat eenieder die aan de gemeente- en provincieraadsverkiezingen wil deelnemen, precies weet wat de regels zijn. Niet alleen, maar vooral voor wat we gemakshalve en niet-denigrerend ‘lokale gelegenheidspartijen’ willen noemen, is het belangrijk dat zij toch minstens een jaar vóór de verkiezingen in staat worden gesteld kennis te nemen van de regelgeving.

De Vlaamse Regering heeft de beoogde deadline niet gehaald. Een eerste poging mislukte op een vrij genante wijze. In november 2005, bij de geplande aanvang van de commissiebesprekingen, diende de minister de commissie te vragen de bespreking te verdagen, omdat het voorgestelde ontwerp van decreet gewoon een juridisch-technisch misbaksel was en het huiswerk overgedaan diende te worden.

Bij de tweede poging, in januari 2006, bleek tijdens de bespreking dat er nog bijzonder veel lacunes, onvolkomenheden en tegenstrijdigheden in het ontwerp van decreet zaten. Een aantal werden er uitgehaald, een aantal bleven in het ontwerp van decreet, staan. Omwille van het arrest van het Arbitragehof van 24 mei 2006, diende de regelgeving alsnog aangepast te worden. Men heeft dit dan gedaan via een voorstel van decreet, louter uit tijdsnood.

Het staat buiten kijf dat goede regelgeving in ieder geval noodzakelijk is. Dit is echter des te meer het

geval wanneer het gaat over kiesregelgeving, een regelgeving die de basis vormt van een democratische rechtsstaat, die bovendien moet toegepast worden door derden. Zeker in dergelijke gevoelige materie zijn enerzijds improvisatie en anderzijds louter partij-politieke overwegingen uit den boze.

In elk geval getuigt de wijze van afhandelen van deze kiesregelgeving allerminst van behoorlijk bestuur.

Lijststem of voorkeursstem

De discussie of – bij welke verkiezing dan ook – de lijststem bij het verdelen van zetels nog een rol mag spelen, en zo ja, in hoeverre, is niet nieuw. Het lijkt ons in elk geval een valse discussie.

Feit is dat de meerderheid niet uit deze discussie is geraakt. Men heeft echter een systeem uitgedokterd dat gewoonweg onzinnig was: de lijststem telt niet mee voor de effectieven, wel voor de helft voor de opvolgers. Het was een mix tussen enerzijds de onmacht van de meerderheid om uit de discussie te geraken, en anderzijds een verregaande vorm van partijpolitieke zelfbediening die vooral op het lijf van de kartelpartijen geschreven was. Het voorgestelde systeem was niet alleen politiek onzinnig en onzindelijk, maar ook vanuit juridisch standpunt ten zeerste betwistbaar.

Het getuigde van een verregaande arrogantie van de minister én de meerderheid om de duidelijk knipperende oranje lichten van de Raad van State en de door de commissie geconsulteerde grondwets-specialist Staelens compleet te negeren. Zowel de Raad van State als dhr. Staelens hadden duidelijk gewaarschuwd dat – in het licht van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel – de voorgestelde regeling een ongelijke behandeling inhield van effectieven en opvolgers. Overigens, de kiezer weet pas wie de effectieven en de opvolgers zijn na de stembusgang. Men heeft bewust die zeer duidelijke waarschuwingen genegeerd.

Op 24 mei jongstleden schorste het Arbitragehof de bewuste regeling en kon men opnieuw beginnen. In plaats van het gezond verstand te laten zegevieren, en meteen duidelijk te maken dat men het bij de regeling van de verkiezingen van 2000 zou houden, heeft de meerderheid volhard in de boosheid. Men ging zowaar onderhandelen! Het resultaat was een regeling waarbij de lijststem voor alle kandidaten slechts

voor één derde zou doorwerken. Een motivering voor deze regeling werd schriftelijk noch mondeling gegeven. Er was een compromis, en daarmee dient het parlement het te doen.

Manipulatie van de kiesregelgeving

Tijdens de federale legislatuur 1999-2003 is er heel wat te doen geweest over het boetseren van kiesregelgeving naar de noden en de wensen van de toenmalige meerderheid. Tijdens één legislatuur werd het systeem van de opvolgers afgeschaft en opnieuw ingevoerd, werden de kieskringen hertekend en de 5%-kiesdrempel ingevoerd. Men vond dat niet decent.

Nu Vlaanderen zelf bevoegd is voor de regelgeving inzake gemeente- en provincieraadsverkiezingen, blijkt dat we het zelf absoluut niet beter doen. Integendeel. Wij zijn van oordeel dat inzake kiesregelgeving, de overheid zich een jaar vóór de bewuste verkiezingen terughoudend dient op te stellen. Indien er geen consensus bestaat over eventuele veranderingen, en meer nog, indien men door het hoogste administratief rechtscollege gewaarschuwd wordt dat men grondwettelijk uit de bocht dreigt te gaan, dan past nederigheid en het terugvallen op de bestaande regelgeving, die voor iedereen duidelijk is. De meerderheid heeft gekozen voor de vlucht vooruit, voor de chaos die tot een beschamend schouwspel heeft geleid.

Joris VAN HAUTHEM
